

5.3.2 Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi toisena kielenä

Perusopetus

Aikuisten perusopetuksessa edellytetään, että maahanmuuttaja tai muu tämän oppimäärän valinnut vieraskielinen on jo kotoutumiskoulutuksessa tai muualla opiskellut tai omaksunut suomen kielen perusteet ja ainakin sellaisen arkikielen hallinnan, joka vastaa tyydyttävästi kotoutumisohjelmien suomen kielen osaamisen tavoitteita sekä sisällöllisesti suurin piirtein aiemman suomi vieraana kielenä -oppimäärän neljää ensimmäistä kurssia tai yleisen kielitutkinnon perustaso 1–2 = A.1.3 (A2.1)

Opetuksen tavoitteet

Suomi toisena kielenä -opetuksen tavoitteena on, että aikuisopiskelija

- tiedostaa ja syventää aiemmin oppimaansa tai omaksumaansa kielitaitoa
- saa sellaiset suomen kielen tiedot ja taidot, että hän tulee toimeen jokapäiväisissä viestintätilanteissa suomalaisessa yhteiskunnassa, työpaikoilla ja jatkopinnoissa
- saa tukea muiden oppiaineiden opiskeluun
- tuntevat suomalaisen kulttuurin peruspiirteet omaan kulttuuriinsa verraten sekä jonkin verran suomalaista kaunokirjallisuutta
- osaa arvioida oman kielellisen tasonsa ja on tietoinen tarjolla olevista suomen kielen opiskelumahdollisuuksista ja materiaaleista
- omaksuu jatko-opinnoissa tarvittavia suomen kielen opiskelustrategioita.

Kurssit

Pakolliset kurssit

Kurssit s2 p1-p5 arvioidaan numeroasteikolla 4–10. Arviointi perustuu tuntityöskentelyyn ja loppukokeeseen.

s2 p1. Suomen kielen perusteiden varmentaminen

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tiedostaa kielellisen tasonsa ja haluaa kehittää kielitaitoaan
- perehtyy suomalaiseen elämänmuotoon ja tapakulttuuriin
- huomaa kielen alueellisen ja sosiaalisen vaihtelun, mutta keskittyy standardikielen oppimiseen
- kertaa suomen kielen perusrakenteet ja perussanaston sekä parantaa niiden hallintaa mallien avulla
- oppii tarkastelemaan sanaston rakennetta sekä semanttisesti (aihepiireittäin) että morfologisesti: perus- ja lainasanasto, sanaston kasvu yhdyssanojen ja johdosten avulla
- harjaantuu kielen opiskelun menetelmiin ja välineisiin sekä muissa oppiaineissa tarvittaviin kielen ymmärtämistä edistäviin luku- ja ymmärtämisstrategioihin
- tutustuu kaunokirjallisuuden kielellisesti helppoihin lajeihin, kuten tarinoihin, sananparsiin, lauluteksteihin ja lyhyihin kertomuksiin
- osaa itse laatia ja esittää lyhyitä kertomuksia, pohdintoja ja viestejä.

Keskeiset sisällöt

- lyhyitä kertomuksia ja dialogeja jokapäiväisissä tilanteissa, esimerkiksi asumisesta, vaatuksesta, aterioinnista ja liikenteestä
- nomini- ja verbiopin alkeiden kertaus: nominilausekkeiden, verbi- ja prepositiorakenteiden, kysymisen ja vastaamisen harjoittelua, puhekielen supistumat
- jokapäiväisessä elämässä tarvittavien tekstikatkelmien ja viestien, kuten opasteiden mainosten ja aikataulujen, lukeminen ja hyödyntäminen sekä hinnan ja ajan ilmaiseminen
- sosiaalinen vuorovaikutus henkilökohtaisissa tapaamisissa ja asiointissa
- erityyppisten viestien, kuten sähköpostiviestien, korttien ja kirjeiden, laatiminen
- puhelin- ja kännykkäviestintää sekä -kulttuuria Suomessa
- muissa oppiaineissa tarvittavia ohjeita ja käytänteitä
- edellisiin tilanteisiin ja aiheisiin liittyviä sanontoja, sananparsia, kaskuja ja runoja tai laulutekstejä

s2 p2 Luonto ja vapaa-aika, tekniikka ja ympäristö

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan ja keskustelemaan tai kertomaan luonnosta ja luonnonilmiöistä, jotka kiinnostavat häntä ja ovat tärkeitä toimeentulon, virkistyksen tai ympäristön kannalta
- tutustuu omansa ja jonkin muun paikkakunnan nähtävyyksiin ja historiaan sekä Suomen maantiedon peruspiirteisiin lähinnä matkustelun ja yleistuntemuksen näkökulmasta
- osaa keskustella säästä, vapaa-ajan vietostaan ja suunnitelmistaan sekä kuunnella ja lukea muiden ihmisten elämyksistä ja ajatuksista
- tutustuu lähemmin arkitekniikkaan ja sen vaatimiin käsitteisiin ja ohjeisiin
- pystyy keskustelemaan tavallisista hyödykkeistä ja kulutuksesta sekä pohtimaan niitä ja niiden käyttöä kirjallisissa kannanotoissa tai lyhyissä selostuksissa.

Keskeiset sisällöt

- toimeentulon ja virkistyksen kannalta tärkeää luontosanastoa ja tilanteita, kuten lihan, kalan, juuresten ja vihannesten hankkiminen, ruuan valmistaminen, suomalainen ruokakulttuuri ja ruuan säilöntä
- oman paikkakunnan ja muun Suomen nähtävyyksiä; opastuksen hyödyntäminen, kokemuksista kertominen
- sää, elinkeinoja ja vapaa-ajan vietto
- katkelmia makailuoppaista ja matkakertomuksista tai muita luontokuvauksia esimerkiksi runon muodossa
- kodin ja arjen muun tekniikan ohjeita ja keskeistä sanastoa
- kulutus, jätehuolto ja luonnonsuojelu
- suomen kielen nominirakenteiden syventämistä: monikko, pronominiin ja lukusanojen taiputus ja käyttöä, adjektiivien ja tavallisten adverbiin vertailumuodot

s2 p3 Suomen työelämän ja julkisen elämän käytänteitä

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- selviää rutiiniasioista suomeksi julkisissa palveluissa ja työelämässä
- oppii kuuntelemaan, lukemaan ja ymmärtämään liikenteessä, virastoissa ja työssä annettavia pitempiäkin ohjeita ja neuvoja
- tutustuu kotiin tulevaan sekä liikenteessä, mediassa ja työpaikalla esiintyvään mainontaan, asumiseen liittyviin tiedotteisiin ja ohjeisiin, esimerkiksi taloyhtiön sääntöihin, sekä kodin tekniikan opasteksteihin ja osaa hyödyntää niitä
- osaa lukea työelämään ja julkisiin palveluihin liittyvää informaatiota
- pystyy auttavasti lukemaan edellisiin tilanteisiin liittyviä kaunokirjallisia kertomuksia tai uutisia taikka katselemaan videoesittelyjä sekä osaa kertoa tai keskustella niistä omiin kokemuksiin viitaten sekä suullisesti että kirjallisesti.

Keskeiset sisällöt

- julkisia palvelutilanteita, esimerkiksi postissa, muissa toimistoissa ja kouluissa; työelämän rutiiniasioita ja -tuokioita opiskelijoiden tarpeiden ja toivomusten mukaan
- liikenne- ja palveluoppaista erityyppisiä tekstejä ja taulukoita, virastojen esitteitä, oppaita ja www-sivuja
- lyhyitä sanomalehti uutisia ja ilmoituksia
- työhön ja kanssakäymiseen liittyviä helpohkoja kaunokirjallisia kertomuksia, pakinoita sekä radion ja television ohjelmia ja video- tai elokuvanäytteitä
- verbiopin hallinnan laajentaminen: lisää tempuksia, imperatiivi- ja modaalirakenteita, passiivin muodostus ja käyttö, infinitiivirakenteet ja partisiipit

s2 p4 Suomalainen kulttuuri ja yhteiskuntaelämä

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii vuodenkiertoon liittyvää sanastoa sekä tutustuu suomalaisiin uskomuksiin ja juhlaperinteisiin
- tutustuu johonkin maailmankirjallisuuden ja suomalaisen kirjallisuuden keskeiseen kirjailijaan tai teokseen sekä oppii ainakin jollakin tasolla referoimaan ja analysoimaan tekstin sisältöä
- perehtyy Suomen yhteiskuntaan ja politiikkaan sen verran, että hän pystyy seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia ja tarvittaessa sanomaan mielipiteensä niistä
- tutustuu valinnaisesti suomalaiseen kuvataiteeseen, musiikkiin, muotoiluun tai urheiluun esimerkkien kautta ja osaa ryhmän tai keskustelukumppanin tukemana keskustella niistä
- oppii jäsentämään, kirjoittamaan ja esittämään yksinkertaisia asiatekstejä, myös fiktiivistä tekstiä, kuten pieniä kertomuksia tai pakinoita.

Keskeiset sisällöt

- esiintyminen ja seurustelua juhlissa ja tilaisuuksissa
- radion ja television ohjelmatarjontaa
- sanomalehtiartikkeleita tai kuvallisia tallenteita ajankohtaisista asioista
- teksteissä esiintyviä suomen kielen vaativahkoja rakenteita: infinitiivit ja partisiipit; lauseenvastikkeita
- kaunokirjallisen analyysin alkeet
- omien tekstien suunnittelu ja työstäminen
- orientoivaa kirjasto-, kirjallisuus- ja kulttuuritietoutta
- suomalainen urheilu- ja muu yhdistystoiminta

Valinnainen kurssi

Kurssi arvioidaan numeroasteikolla 4–10. Arviointi perustuu tuntityöskentelyyn ja loppukokeeseen.

s2 p5 Kielen taitoa ja taidetta

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää perustietojaan kirjallisuudesta ja sen eri lajeista
- kykenee aiempaa syvällisemmin analysoimaan erilaisia tekstejä ja käyttämään niitä
- osaa ilmaista itseään sekä käyttää puheenvuoroja ja esiintyä suomeksi
- osaa hyödyntää median ja ympäristön kulttuuritarjontaa sekä kertoa ja keskustella siitä
- tiedostaa suomen kielen rakenteen ja sanaston ominaispiirteitä sekä avainsanojen merkityseroja omaansa tai muihin kielisiin verraten
- oppii korjaamaan ja parantamaan omia tekstejään kielioppaiden, sanakirjojen, neuvonnan ja tietokoneohjelmien avulla.

Keskeiset sisällöt

- maailmankirjallisuuden ja Suomen kirjallisuuden keskeisiä nimiä, hahmoja ja teoksia; näytteitä myös opiskelijoiden toivomusten mukaan
- kaunokirjallisen analyysin perusteet
- esiintyminen ja vuorovaikutus
- suomen kielen sanaston, puhekielen vaihtelun ja rakenteiden erityispiirteitä
- kielenhuoltoa ja oikeakielisyyttä; kielenkäyttäjän apuneuvoja

Päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Päättöarvioinnissa otetaan aikuisten vieraskielisten opiskelijoiden osalta huomioon sekä heidän lähtökielensä ja -kulttuurinsa että heidän aikaisempi koulutuksensa. Saadakseen hyvän arvosanan (8) heidän on keskimäärin yllettävä opetussuunnitelman perusteiden liitteenä olevan taitotasoasteikon tasoille B.1.1–B.1.2, mutta heidän osaamisensa voi vaihdella osa-alueittain. Tämä taso (ks. päättöarvioinnin kriteerit) vastaa suurin piirtein yleisten kielitutkintojen keskitasoa (tasot 3–4).

Liitetaulukossa mainittujen kriteerien lisäksi opiskelijan on osoitettava, että hän

- tuntee yhteiskunnan, kulttuurin ja toimintatavat tarpeeksi hyvin tullakseen toimeen henkilökohtaisissa kontakteissa, palvelutilanteissa ja työelämässä

- arvostaa kaksi- tai monikielisyyttä sekä pystyy suhteuttamaan suomalaisen kulttuurin ja yhteiskunnan arvot omaan taustakulttuuriinsa
- pystyy käyttämään tiedonhankintavälineitä ja opiskelustrategioita.

Koulukohtaiset kurssit

Kurssisisällöt pohjautuvat OPH:n suositusten mukaisen kotoutumiskoulutuksen s2-oppimäärään. Kurssit s2 1–19 arvioidaan suoritusmerkinnällä S, kun kurssi on hyväksytysti suoritettu. Arviointi perustuu tuntityöskentelyyn ja loppukokeeseen. Opiskelija voi halutessaan saada kursseista myös numeroarvioinnin. Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa koulukohtaisilla kursseilla eurooppalaisen viitekehyksen mukaisen taitotason A2.1-A2.2.

Kurssit 1-5: Alkeiskurssit (lähtötaso 0 / Eurooppalaisen viitekehyksen taitotaso A1.1)

Tavoitteena on saavuttaa Eurooppalaisen viitekehyksen taitotaso A1.2.

Aihepiirit: Aakkoset, numerot, järjestysluvut, viikonpäivät, tervehdykset, tutustuminen, maat, kansalaisuudet ja kielet, perheenjäsenet, ihmisen keho ja sairastaminen, perhesuhteet, sää, kuukaudet, vuodenajat, vuorokaudenajat, kello ja päivän kulku, kaupassa ostaminen, ruoka ja juoma.

Kielioppi: kysymyssanoja, ko/kö-kysymys, perusverbit ja verbityypit, tunneverbejä, myönteinen ja kielteinen muoto, persoonapronominit, peruslause, omistusrakenne, tärkeitä sijamuotoja, demonstratiivipronominit ja kysymyslause, adjektiiveja, ainesanat.

Kurssit 6-10: Alkeisjatkokurssit (lähtötaso A1.2)

Tavoitteena on saavuttaa Eurooppalaisen viitekehyksen taitotaso A1.3.

Aihepiirit: Asuminen, vapaa-aika ja harrastaminen, asioiminen, kulkuvälineet, ajanmääreet, vaatetus, matkustaminen, kulkuneuvot, juhlat, tietoa Suomesta.

Kielioppi: lauserakenteita, verbejä, passiivin preesens, imperatiivi, infinitiivejä, imperfekti, yksikkö ja monikko, objekti.

Kurssit 11–18: Jatkokurssit (lähtötaso A1.3)

Tavoitteena on saavuttaa Eurooppalaisen viitekehyksen taitotaso A2.2./B1.1.

Aihepiirit: terveys, yksilö, suomalainen yhteiskunta ja kulttuuri, työelämä ja koulutus, luonto.

Kielioppi: sijamuotoja yksikössä ja monikossa, adjektiivien vertailu, verbien moduksia ja tempuksia aktiivissa ja passiivissa, lauserakenteita.

s2 19 Mitä sinulle nyt kuuluu?

Keskustellaan maahanmuuttajan arkipäivästä Suomessa.

Kurssit s2 20–23 ovat yleiseen kielitutkintoon valmentavia koulukohtaisia kursseja. Kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä S, kun kurssi on hyväksytysti suoritettu. Arviointi perustuu tuntityöskentelyyn ja loppukokeeseen.

s2 20 Kotona ja kurssilla

Kurssilla kerrataan mm. verbien aikamuodot, yleisimmät lausetyypit ja nominityypit. Puhutaan asumisesta. Luetaan tekstejä ja kirjoitetaan omia pieniä kirjoitelmia. Tehdään kuunteluharjoituksia.

s2 21 Lähdetään matkalle!

Kurssilla opiskellaan 3. infinitiivi (ma-rakenne), verbaalisubstantiivi -minen ja passiivi. Lisäksi kerrataan muita kielioppiasioita. Puhutaan matkustamisesta ja harrastuksista. Luetaan tekstejä ja kirjoitetaan omia pieniä kirjoitelmia. Tehdään kuunteluharjoituksia.

s2 22 Arkielämää

Kurssilla opiskellaan mm. imperatiivi, adjektiivien vertailumuodot, objekti ja nesessiivirakenne (minun on opiskeltava). Käsitellään arkipäiväisiä asioimistilanteita sekä tilanteita työpaikalla. Puhutaan sairauksista. Luetaan tekstejä ja kirjoitetaan omia pieniä kirjoitelmia. Tehdään kuunteluharjoituksia.

s2 23 Suomen historiaa ja yhteiskuntaelämää

Kurssilla tutustutaan Suomen historiaan, koulutusjärjestelmään ja demokratiaan. Opiskellaan mm. adverbin komparatiivi ja superlatiivi, demonstratiivipronominit ja paikan ilmauksia. Luetaan tekstejä ja kirjoitetaan omia pieniä kirjoitelmia. Tehdään kuunteluharjoituksia.

s224 Media ja yhteiskunta, koulukohtainen

Mikä on uutinen? Mikä rooli medialla on yhteiskunnassa? Luetaan, kuunnellaan ja kirjoitetaan erilaisia uutisia. Vahvistetaan lause- ja virkerakenteiden hallintaa.

s225 Koulutus ja työelämä, koulukohtainen

Mitä peruskoulun jälkeen? Tutustutaan erityisesti 2. asteen koulutustarjontaan. Valmistaudutaan ammattikoulun pääsykokeeseen tekemällä suullisia pari- ja ryhmäkeskusteluja sekä kirjallisia tehtäviä.

Lukiostartti: koulukohtaiset s2-kurssit

arviointi s-merkinnällä

s2_30: Opi oppimaan:

tutustutaan oppimisen strategiahin, kerrataan lauserakenteita ja harjoitellaan esseiden suunnittelua ja kirjoittamista.

s2_31: Sukellus sanomalehtiin:

tutustutaan reaaliaineiden oppisisältöihin liittyviin artikkeleihin ja uutisiin, harjoitellaan verbirektioita, opetellaan tunnistamaan erilaisia lauseenvastikkeita sekä harjoitellaan esseevastauksien tuottamista.

s2_32: Kulttuuria kaikille: tutustutaan kulttuurin eri osa-alueisiin ja opetellaan mielipiteen ilmaisua. Luetaan ja tuotetaan mielipidekirjoituksia ja arvosteluja. Harjoitellaan kielikuvien, fraasien ja idiomaattisten ilmaisujen tunnistamista.

Lukiokoulutus

Aikuisten lukiokoulutuksen suomi toisena kielenä -oppimäärän tavoitteet ja sisällöt rakentuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa sellaisen suomen kielen taidon, että hän voi opiskella täysipainoisesti lukion oppiaineita ja että hänen on mahdollista jatkaa opintojaan sekä selviytyä työelämässä suomen kielellä. Yhdessä oman äidinkielen opetuksen kanssa suomen kielen opetus vahvistaa opiskelijan monikulttuurista identiteettiä ja rakentaa pohjaa toiminnalliselle kaksikielisyydelle.

Aikuisilla vieraskielisillä opiskelijoilla saattaa olla huomattavasti heterogeenisempi suomen kielen taito kuin nuorilla. Heidän elämän- ja sivistyshistoriansa voi vaihdella paljon iästä ja kulttuuriperinteestä johtuen. Toiset ovat omaksuneet melko hyvän suomen kielen taidon sekä ympäristön että perusopetuksen ansiosta, toiset taas aloittavat lukio-opinnot käytyään vain jonkin peruskurssin tai osallistuttuaan valmistavaan opetukseen. Kaikki eivät myöskään opiskele kaikkia aineita suomeksi. Opettajan on alussa perehdyttävä opiskelijoiden kielitaustaan ja lähtötasoon sekä tarvittaessa opastettava heitä täydentämään perustietojaan ja taitojaan.

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- saavuttaa eri oppimäärissä kielitaidon kuvausasteikon tason B2.1–B2.2 (Aikuisten perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, LIITE 1)
- osaa ja rohkenee ilmaista itseään ymmärrettävästi erilaisissa arkielämän ja opiskelun viestintätilanteissa
- hallitsee suomen kielen perusrakenteet kielen eri tasoilla (fonologiasta syntaksiin) sekä oikeinkirjoituksen perusasiat ja tulee entistä tietoisemmaksi suomen kielen erityispiirteistä omaan kieleensä tai muihin kieliin verraten
- kykenee hyödyntämään erilaisia tekstejä, hänen kokemuksensa tekstilajeista laajenevat ja hän oppii tietoyhteiskunnassa tarvittavaa kriittistä tulkinta- ja arviointitaitoa
- parantaa taitoaan etsiä, valita, muokata ja välittää tietoa erilaisista lähteistä
- tottuu työskennellessään käyttämään sanakirjoja ja kielenoppaita
- perehtyy yhdessä muiden aineiden opiskelun kanssa suomalaiseen yhteiskuntaan, kulttuuriin ja kirjallisuuteen, jolloin hän tutustuu joihinkin suomalaisiin kirjailijoihin ja heidän teoksiinsa

- havaitsee kielen vaihtelun puhujan, tilanteen ja alueen mukaan, ja hänen tietonsa puhutun ja kirjoitetun kielen peruseroista ja työnjaosta laajenevat
- oppii ymmärtämään toisen kielen oppimisprosessia, pystyy tarkkailemaan omaa kielitaitoaan ja pohtimaan kaksi- tai monikielisyttään
- oppii arvioimaan edistymistään ja haluaa kehittää kielitaitoaan sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa.

Arviointi

Kielten taitotasoasteikon (liite 1) taso B2.2 (toimiva itsenäinen kielitaito) kuvaa pääpiirtein suomi toisena kielenä -opiskelijan hyvää osaamista lukion päättövaiheessa. Opiskelijan kielitaitoprofiilin tärkeimmät alueet ovat kuunteleminen ja luetun ymmärtäminen, joissa hyvän osaajan taito yltyä B2.2-tasolle. Kirjoittamisen alueella B2.1-taso (itsenäisen kielitaidon perustaso) riittää hyvään osaamiseen. Toisilla opiskelijoilla suullinen kielitaito voi ylittää kirjallisen, mutta toisilla se voi jäädä sen alle, jos heillä ei ole riittävästi suomalaiskontakteja vapaa-aikana.

Opiskelijaa arvioidaan suomi toisena kielenä -oppimäärän mukaan, jos se on valittu hänen oppimääräkseen riippumatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä -opetusta vai ei tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä -kursseista. Suomen kielen oppimäärän mukaisesti suoritettut kurssit luetaan hyväksi täysmääräisesti suomi toisena kielenä -kursseihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä -kurssin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä -kurssit korvaavat suomen kielen oppimäärän kurssit vain siinä määrin, kuin niiden tavoitteet ja sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pääsääntöisesti pakollisten kurssien osalta edellytetään lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä. **Itsenäisesti suoritetusta kurssista edellytetään hyväksytty arvosana.**

Pakolliset kurssit

Kurssit S21–S25 arvioidaan numeroasteikolla 4–10. Arviointi perustuu tuntityöskentelyyn ja loppukokeeseen.

1. Perusteet hallintaan (S21)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjoittelee lukio-opinnoissa tarvittavaa yleiskielistä esitystapaa sekä kirjallisesti että suullisesti
- tiedostaa suomen kielen perusrakenteet ja tulee varmaksi niiden hallinnassa
- pystyy asettamaan tavoitteita suomen kielen opiskelulle ja rohkaistuu suomen kielen käyttäjänä.

Keskeiset sisällöt

- kielitaidon kartoitus
- opiskelijan tausta ja kokemukset suomen kielestä
- kahden kulttuurin ja kielen keskellä eläminen
- lukion opiskelukulttuuri, suomen kielen opiskelutekniikka
- parihaastattelut, arkielämään ja sosiaalisiin tilanteisiin liittyvät pienet puheenvuorot
- suomen kielen keskeiset äänne- ja muoto-opilliset piirteet
- kirjoitelman laatimisen perusteet

2. Kieli käyttöön (S22)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu viestimään tilanteen mukaisesti ja tulee tietoisiksi toimintamahdollisuuksistaan vuorovaikutustilanteissa
- oppii erottamaan eri tyylejä ja sävyjä kirjoitetussa ja puhutussa kielessä
- oppii erittelemään ja hallitsemaan kielen lauserakenteita sekä ymmärtämään sanaston muodostumiskeinoja.

Keskeiset sisällöt

- kielenkäyttötilanteiden vaihtelu
- erilaisia kaunokirjallisia tekstejä ja asiatekstejä
- eri asiointitilanteita
- hankitun tiedon suullista ja kirjallista raportointia

- lausetason perusrakenteet ja suomen kielelle ominaiset lausetyypit, kuten kieltolauseet ja yksipersonaiset ilmaukset
- sanaston keskeisiä ominaisuuksia

3. Kielellä vaikutetaan (S23)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää erityyppisiä suullisia ja kirjallisia asiatekstejä, erityisesti mielipidetekstejä, sekä oppii löytämään tekstin ydinajatuksen ja ottamaan kantaa niihin
- rohkaistuu muodostamaan ja ilmaisemaan mielipiteitään perustellen
- oppii tunnistamaan, miten häneen vaikutetaan
- osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana
- parantaa kielen perusrakenteiden hallintaa, erityisesti sijamuotojen merkitystehtäviä ja rektioita.

Keskeiset sisällöt

- mielipidekirjoituksia ja ajankohtaisohjelmia
- asiatekstin analysointi- ja tulkintaharjoituksia
- perustelemisen harjoittelusta sekä suullisesti että kirjallisesti
- kaunokirjallisuus ja media vaikuttajana
- nominaalimuotojen ja lauseenvastikkeiden tarkastelua
- vertailumuotoja ja rektioseikkoja

4. Tekstitaidot kuntoon (S24)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu erittelevään luku- ja kirjoitustaitoon sekä rohkaistuu persoonalliseen kielen tuottamiseen
- harjaantuu löytämään erilaisista teksteistä niiden pääajatuksen, tulkitsemaan tekstin ydinsisältöä sekä totuttautuu kirjoittamaan aineiston pohjalta.

Keskeiset sisällöt

- erilaisten tekstien merkityssuhteita ja tulkintaa
- tekstin tuottamista erilaisista aineistoista
- luovaa kirjoittamista
- referointia

5. Suomalainen kulttuuri tutuksi (S25)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu suomalaiseen kulttuuriin, erityisesti kirjallisuuteen sekä muihin taiteisiin ja mediakulttuuriin, ja osaa vertailla suomalaista kulttuuria tuntemiinsa muihin kulttuureihin
- hyödyntää mediaa kulttuurin välittäjänä sekä saa taide-elämyksiä ja aineksia oman identiteettinsä rakentamiseen.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden keskeisiä lajeja
- esimerkkejä suomalaisesta kirjallisuudesta ja ainakin yksi kokonaisteos
- opintokäynti tai taide-esityksen katsominen, esimerkiksi teatterikäynti
- yhden kirjailijan ja hänen teoksensa esittely
- oman taide-elämyksen jakamista suullisesti ja kirjallisesti

Syventävät kurssit

Kurssit S26–S29 arvioidaan numeroasteikolla 4–10. Arviointi perustuu tuntityöskentelyyn ja loppukokeeseen.

6. Syvempi tekstin ymmärtäminen (S26)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hakea, yhdistellä ja tulkita tietoja ja merkityksiä erityyppisistä teksteistä ja havaintoaineistosta sekä vastata tekstien sisältöä koskeviin kysymyksiin
- pystyy tiivistämään tekstin sisältöä ja ottamaan kantaa siihen
- syventää tietojaan kirjakielen perusnormeista ja soveltaa niitä
- syventää käsitystään suomalaisuudesta esimerkiksi suomalaisen kirjallisuuden avulla.

Keskeiset sisällöt

- vaativien kielen rakenteiden kertaamista
- sanavaraston kartuttamista eri aihealueilta
- suomi toisena kielenä -ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä: rakennetehtäviä, luetun ymmärtämistä, tekstin selittämistä, kirjoitelmia
- suomalainen kaunokirjallinen teos

7. Puhekieli tarkasteluun (S27)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy suomen puhekielen ominaispiirteisiin
- oppii tunnistamaan puheesta ja kirjoituksesta puhekielisyyksiä ja pystyy vertailemaan puhe- ja yleiskieltä toisiinsa.

Keskeiset sisällöt

- suomen puhekielen kielioppia
- suomen puhekielen erityispiirteitä: assimilaatio, loppukahdennus, sana- ja lausepaino
- yleispuhekieli, murre, slangi
- puhekielen sanastoa

8. Erilaisten tekstien kirjoittamista (S28)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa kirjallisen ilmaisun taitojaan
- varmentuu kielen rakenteiden hallinnassa ja harjaantuu kirjoitusprosessiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittamista erilaisiin tarkoituksiin opiskelijoiden tarpeiden mukaan: asia- ja asioimiskirjoittamista, esimerkiksi hakemus, valitus tai selvitys
- pohjatekstin tekstilajin ja kielen havainnointia
- ns. luovaa kirjoittamista opiskelijoiden tarpeiden ja kiinnostuksen mukaan
- materiaalin kommentointi, analyysi ja arvostelu
- kirjoittamisen prosessiluonteisuus, prosessin eri vaiheet
- jäsentelyn sekä tekstin ulko- ja kieliasun tarkastelua ja hiontaa
- kieliopin kertausta ja kielenhuoltoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan

9. Kirjallisuus tiedon ja ilon lähteenä (S29)

Tällä kurssilla maahanmuuttajilla ja muilla vieraskielisillä on mahdollisuus perehtyä tarkemmin maailmankirjallisuuden ja suomalaisen kirjallisuuden klassikoihin mielellään niin, että lukeminen auttaa heitä tunnistamaan lähtökohtiaan ja monikulttuurista asemaansa. Samalla harjoitellaan temaattisesti sopivien kirjallisuuskatkelmien ja runojen analyysia ja käyttöä aineistopohjaisissa kirjoitelmissa. Kirjailijoita, heidän teoksiaan ja teemojaan voidaan havainnollistaa esimerkeillä muista taiteista, kuten kuvataiteesta, musiikista, teatterista ja elokuvasta. Voidaan myös lukea ja dramatisoida jokin pienoisanäytelmä tai tunnettu näytelmäkohta.

Koulukohtaiset kurssit

Hyväksytysti suoritettavat kurssit S210–S212 arvioidaan suoritusmerkinnällä S. Arviointi perustuu tuntityöskentelyyn ja loppukokeeseen.

10. Kielen rakenteiden kertaus ja kielenhuolto (S210)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa kokonaiskuvan suomen kielen rakenteesta
- hallitsee suomen kielen keskeiset oikeinkirjoitussäännöt (mm. iso ja pieni alkukirjain, yhdyssanat, pilkut ja muut välimerkit).

Keskeiset sisällöt

- kielen keskeisten rakenteiden kertaaminen harjoitusten avulla
- kielenhuollon harjoituksia

11. Suullisen kielitaidon varmentaminen (S211)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa suullisen ilmaisun taitojaan
- harjaantuu ja rohkaistuu puhumaan suomen kieltä erilaisissa tilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- erilaisia puheharjoituksia: haastatteluita, ryhmäkeskusteluita, puhe/esitysmä yleisön edessä
- puhetilanteiden analysointia

12. Yo-kirjoitukseen valmentava kurssi (S212)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kykenee suoriutumaan lukion päättökokeesta (suomi toisena kielenä)
- kykenee sekä jatko-opinnoissaan että työelämässä kielen avulla hankkimaan, välittämään ja arvioimaan tietoa.

Keskeiset sisällöt

- kielenkäyttäjän yksilöllisen ilmaisutavan hiomista ja varmentamista
- lukion päättökokeen (suomi toisena kielenä) tyyppistä kirjoittamista
- lähtökohtana voivat olla esimerkiksi ajankohtaiset, yhteiskunnalliset ja kulttuurikysymykset
- tekstin ymmärtämisen ja tulkinnan taitoja syvennetään käyttämällä kaunokirjallisia ja muita tekstejä sekä edellisten vuosien suomi toisena kielenä -kokeen tehtäviä kirjoittamisen pohjana.